

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ในบรรดาภาษาไทยถิ่นใต้ทั้ง 4 ถิ่น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้มากที่สุด เนื่องจากเคยอาศัยอยู่ในภาคใต้เป็นเวลานานและเคยสังเกตว่ามีการแปรของภาษาในจังหวัดต่างๆ ทั้งทางเสียงและศัพท์ที่น่าสนใจ

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้มีผู้สนใจศึกษากันมากทั้งในด้านเสียงและด้านศัพท์ งานวิจัยภาษาไทยถิ่นใต้ด้านเสียง เช่น งานวิจัยของ จริษา สมนึก (2525) เจริญขวัญ ชรามประดิษฐ์ (2524) และภิญโญ จิตต์ธรรม (2531) งานวิจัยภาษาไทยถิ่นใต้ทางด้านศัพท์ เช่น งานวิจัยของ ประภาพรรม เสนิตินติกุล (2527) ดวงใจ เอษ (2528) และสุนีย์พร เลิศกุลทานนท์ (2534) งานวิจัยเหล่านี้มีผลการศึกษที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านศัพท์ ซึ่งสามารถนำผลของการศึกษามาแบ่งเขตภาษาแยกย่อยลงไปถึงระดับจังหวัดและอำเภอ หรือแม้แต่ตำบล

เมื่อตัดสินใจที่จะศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ ผู้วิจัยพบว่าผู้ศึกษาภาษาถิ่นใต้ไว้แล้วอย่างละเอียดหลายจังหวัด แต่มีอยู่บางจังหวัดที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ละเอียดมากนัก ในบรรดาจังหวัดเหล่านี้ จังหวัดที่ผู้วิจัยสนใจมากที่สุดคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและพัทลุง มีผู้ศึกษาภาษาถิ่นของ 3 จังหวัดนี้ไว้แล้วทางเสียง คือ มาร์วิน บราวน์ (1959) และภิญโญ จิตต์ธรรม (2531) ทั้ง 2 คน ได้จัดให้ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช สงขลาและพัทลุงเป็นภาษาถิ่นย่อยเดียวกันของภาษาไทยถิ่นใต้ ส่วนทางด้านการศึกษาศัพท์นั้น ใน 3 จังหวัดนี้ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้วในลักษณะที่เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจังหวัดละ 1 คน และใช้หน่วยสรรพนามจำนวนมาก แต่การศึกษาการแปรของศัพท์ในอีกลักษณะหนึ่งคือ การเก็บข้อมูลโดยใช้หน่วยสรรพนามน้อย แต่ใช้จุดเก็บข้อมูลจำนวนมากซึ่งกระจายทั่วทั้งบริเวณและสามารถนำผลมาแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้นั้น ในบริเวณ 3 จังหวัดนี้ยังไม่มีใครศึกษาไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาศัพท์ในลักษณะที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษานี้จะช่วยให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นใต้ที่พูดใน 3 จังหวัดนี้ มีการแปรอย่างไร และสามารถนำมาแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้อย่างไร จึงดำเนินการศึกษาในเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแปรของศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง
2. เพื่อแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยของภาษาไทยถิ่นใต้ ที่พูดกันในบริเวณ 3 จังหวัดนี้ โดยใช้ผลการศึกษาในข้อ 1 เป็นเกณฑ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและพัทลุงมีความแตกต่างในเรื่องของคำศัพท์ที่ใช้ ซึ่งสามารถนำมาแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาภาษาถิ่นไทยถิ่นใต้ที่ใช้พูดในจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลาและพัทลุง
2. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสอบถาม ซึ่งจะส่งไปที่ตำบลต่างๆ ทุกตำบลในบริเวณ 3 จังหวัด
3. ศึกษาเฉพาะเรื่องการแปรของศัพท์ โดยเลือกศึกษาหน่วยวรรณ จำนวน 30 หน่วยวรรณ
4. หน่วยวรรณ 30 หน่วยวรรณที่คัดเลือกมานี้ เป็นหน่วยวรรณที่มีการแปรทางศัพท์ เห็นได้ชัดเจนในภาษาไทยถิ่นใต้ทั้ง 3 จังหวัด เช่น แกงจืด แกงร้อน แกงหวาน เป็นศัพท์ที่ใช้สำหรับ หน่วยวรรณ "แกงจืด" และจะไม่ศึกษาคำที่แตกต่างเล็กน้อยทางเสียงเช่น มะเร็ง-มะแรัง และคำที่ใช้ซ้ำกันในบางถิ่น เช่น หน่วยวรรณตะกร้า ภาษาไทยถิ่นนครศรีธรรมราช ใช้ ชะหัว ภาษาไทยถิ่นสงขลาใช้ ชะ ภาษาไทยถิ่นพัทลุงใช้ ชะ หน่วยวรรณประเภทนี้จะไม่นำมาศึกษา
5. ในการวิเคราะห์ศัพท์ จะพิจารณาเฉพาะเสียงสระและเสียงพยัญชนะไม่นำความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์มาวิเคราะห์

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้มีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการแปรของศัพท์ในภาษาไทยถิ่นใต้
2. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาไทยถิ่นทั่วประเทศ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ศัพท์เฉพาะจำนวนหนึ่ง ซึ่งนักภาษาศาสตร์ได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

1. ภาษาถิ่นย่อย คือ ภาษาย่อยของภาษาถิ่น
2. ภาษาไทยถิ่นใต้ คือ ภาษาย่อยของภาษาไทยที่ใช้พูดกันในพื้นที่บริเวณภาคใต้ของ

ประเทศไทย

3. หน่วยสรรค คือ หน่วยความหมาย แต่ละหน่วยสรรคอาจแทนด้วยศัพท์ 1 ศัพท์หรือมากกว่าก็ได้

4. คำ คือ รูปทางภาษาที่มีความหมาย ซึ่งยังไม่ผ่านขั้นตอนของการวิเคราะห์ศัพท์

5. ศัพท์ คือ คำที่ผ่านขั้นตอนของการวิเคราะห์ศัพท์แล้วเป็นสมาชิกของแต่ละ

หน่วยสรรค แต่ละศัพท์อาจมีรูปแปรหรือไม่มีก็ได้

6. รูปแปร คือ รูปของศัพท์เดียวกัน จะมีความคล้ายคลึงกันทางเสียงมาก

7. เส้นแบ่งเขตศัพท์ คือ เส้นสมมติที่ลากแบ่งบริเวณซึ่งมีการใช้ศัพท์ต่างกัน

8. แนวแบ่งเขตภาษา คือ แนวแบ่งบริเวณที่มีการใช้ภาษาต่างกัน

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยของ วันทนี (2526), ประภาพร (2527), วิจินต์และคณะ (2527), จำลอง (2528), ดวงใจ (2529), จันทิราพร (2531), ษลิตา (2533), และสุนิษฐ์ (2534) งานวิจัยเหล่านี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องศัพท์ในภาษาถิ่นต่างๆ และมีวิธีการในการวิจัยต่างๆ กัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวิจัยของผู้วิจัยอย่างมาก

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่าในวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนของการวิจัยต่างๆ กัน ผู้วิจัยจึงได้นำมาเปรียบเทียบกันดู และได้นำวิธีการบางวิธีจากวิทยานิพนธ์เหล่านี้ มาใช้ในวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยเอง

ก. รายการค่า จำนวนของรายการค่าที่ใช้มีตั้งแต่ 6 ค่า ถึง 2,602 ค่า การที่มีจำนวนรายการค่าต่างกันมาก ขึ้นอยู่กับจำนวนจุดเก็บข้อมูล คือ ถ้ามีจุดเก็บข้อมูลมารายการค่าก็มักจะน้อย เช่นงานของดวงใจมี หน่วยบรรณ 50 หน่วยบรรณในรายการค่า มีจุดเก็บข้อมูล 267 จุดในขณะที่งานของประภาพรรมมีจุดเก็บข้อมูล 3 จุดมีรายการค่าถึง 2,602 ค่า นอกจากนี้จำนวนของหน่วยบรรณในรายการค่ายังมีความสัมพันธ์กับวิธีการเก็บข้อมูลด้วย คือ โดยทั่วไปการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบถามมักจะไม่ใช้รายการค่ามาก ถ้ามีรายการค่ามากมักใช้วิธีการสัมภาษณ์

ประเภทรายการค่าที่ใช้ในงานวิจัยที่ระบุไว้ข้างบนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามวิธีการสร้างได้แก่ รายการค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้แก่ รายการค่าในงานวิจัยของ วันทนี (2526) วิจินต์และคณะ (2527) ประภาพร (2528) และจันทราพร (2531) และรายการค่าที่คัดเลือกหรือปรับปรุงจากงานวิจัยอื่น ได้แก่ จำลอง (2528) ดวงใจ (2529) ชลิดา (2533) และสุนีย์พร (2534)

วันทนี (2526) สร้างรายการค่าโดยเลือกศัพท์ที่จะนำมาศึกษาจากหนังสือ "อู่คำเมือง" (สงวน โชติสุรัตน์ 2517) และใช้พจนานุกรมมาประกอบด้วย และนำหน่วยบรรณที่ได้ 700 หน่วยบรรณมาสอบถามกับผู้บอกภาษาทั้ง 7 จังหวัด หลังจากนั้นพบว่าหน่วยบรรณที่มีศัพท์ใช้ต่างกันหรือออกเสียงต่างกันมี 125 หน่วยบรรณ แล้วเลือกเอาแต่หน่วยบรรณที่มีการแปรของศัพท์ และจะต้องแทนที่ด้วยศัพท์ 2 ศัพท์เป็นอย่างน้อย ปรากฏว่าได้หน่วยบรรณที่ทำการศึกษา 63 หน่วยบรรณ วิจินต์และคณะ สร้างรายการค่าโดยทำโครงการ "รายการค่าศัพท์ภาษาถิ่นภาคอีสาน" ขึ้นมาเป็นโครงการสำหรับรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวน 482 รายการ และจัดแบ่งไว้เป็น 14 หมวด หลังจากนั้นได้คัดเลือกข้อมูลที่รวบรวมมานี้ 310 รายการ เป็นรายการหน่วยบรรณสำหรับศึกษาศัพท์ 295 หน่วยบรรณและรายการค่าสำหรับศึกษาพยัญชนะและสระ 15 ค่า นอกจากนี้ยังมีรายการค่าสำหรับทดสอบวรรณยุกต์อีก 60 ค่า ประภาพร (2531) สร้างรายการค่าโดยการทำโครงการนำร่องจากการสำรวจศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จากงานวิจัยของ ไสว เรื่องวิเศษ (2520), วิไลวรรณ คำรักษ์ (2513) วิจินต์ ฉันทะวิบูลย์ (2499) เปรมจิต ชนะวงศ์ (2523) และพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นใต้ (2525) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ คือ ไม่ศึกษาหน่วยบรรณที่เป็นสำนวน, คำแสลง, คำอุทาน, คำสันธาน, คำลงท้าย, คำขานรับ และหน่วยบรรณที่ไม่ใช่ภาษาถิ่น จันทราพร (2531) คัดเลือกหน่วยบรรณจากบทความภาษาถิ่นระยองและจันทบุรีแล้วสร้างแบบสอบถาม เมื่อได้รับคำตอบก็จึงคัดเลือกหน่วยบรรณที่ 2 จังหวัดนี้ตอบมาครบแล้วจึงส่งไปถามคนรู้จักที่ตราด ผลที่ได้มาถือเป็นข้อมูลขั้นต้น จากนั้นจึงคัดเลือกหน่วยบรรณที่ 3 จังหวัดใช้ต่างกันมาสร้างแบบสอบถาม จำลอง ใช้หน่วย

บรรณ 63 หน่วยบรรณของวันทนี และเพิ่มหน่วยบรรณที่ทนด้วยศัพท์มากกว่า 1 ศัพท์ในภาษาถิ่นลำปาง ดวงใจคัดเลือกหน่วยบรรณที่มีศัพท์ต่างอย่างชัดเจนระหว่างสุราษฎร์ธานีกับนครศรีธรรมราชจากงานวิจัยของประภาพรรม และเลือกเอาแต่หน่วยบรรณที่สามารถถามด้วยแบบสอบถามได้ง่าย ชลิดา สร้างรายการคำโดย คัดเลือกหน่วยบรรณซึ่งประกอบด้วยศัพท์สามัญประจำภาค คือ หน่วยบรรณที่ประกอบด้วยศัพท์ที่แปรไปตามถิ่นทั้ง 4 จากงานวิจัยที่มีผู้เสนอไว้ก่อนหน้า สุนีพรใช้หน่วยบรรณชุดเดียวกับดวงใจ

ข. การเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล และจุดเก็บข้อมูล วิธีเก็บข้อมูล แบ่งได้ 2 วิธี คือ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผู้ที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง คือ ประภาพรรม เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 3 คน เป็นตัวแทนของ 3 จังหวัดที่ศึกษา การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีข้อดีคือสามารถที่จะซักถามและทำความเข้าใจกับผู้บอกภาษาได้สะดวก ซึ่งเหมาะที่จะใช้กับงานของประภาพรรม เพราะเก็บข้อมูลเป็นจำนวนถึง 2,602 หน่วยบรรณ

งานวิจัยที่เก็บข้อมูลเองอีกงานหนึ่งคือ งานวิจัยของวิจินต์และคณะ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 25 คน โดยเก็บข้อมูลเป็นที่ๆ ละ 2 คน คนหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามซึ่งเตรียมไว้สำหรับผู้ถามและอีกเสียงลงในเทปด้วย เครื่องบันทึกเสียงอีกคนหนึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์และจัดบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถามซึ่งเตรียมไว้สำหรับผู้จัดบันทึก

ผู้ที่เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม ได้แก่ วันทนี ดวงใจ จันทราพร ชลิดา และสุนีพร ซึ่งทุกคนเก็บข้อมูลมากจุด ส่วนงานวิจัยของจำลองนั้น ยังใช้วิธีการทั้ง 2 รวมกัน คือใช้ทั้งแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ผู้บอกภาษา มีทั้งผู้ที่ใช้ก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประจำตำบล ศึกษาธิการอำเภอ และคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ผู้ที่ใช้ก้านันเป็นผู้บอกภาษาได้แก่จันทราพร ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนมาเพียง 33 เปอร์เซ็นต์ จึงใช้อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประจำตำบลเป็นผู้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 จันทราพรพบว่าอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประจำตำบลมีความรับผิดชอบและให้ความร่วมมือมากกว่าก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้วิจัยอื่นๆ ได้แก่ วันทนี ดวงใจ และสุนีพรที่ใช้อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนประจำตำบลเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ชลิดา เลือกศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยเหตุผลที่ว่าน่าจะเป็นผู้รู้เรื่องภาษาของอำเภอนั้นได้ดีที่สุด เพราะต้องรับผิดชอบโดยตรงในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาในระดับอำเภอ วิจินต์และคณะใช้ผู้บอกภาษาต่างจากผู้อื่นเนื่องจากเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผู้บอกภาษาในงานวิจัยนี้เลือกผู้หญิงซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ทำการศึกษา โดยกำหนดอายุระหว่าง 40-60 ปี การศึกษาไม่เกินชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่เคยเข้ามาพำนักอยู่ในกรุงเทพฯ อาศัยอยู่ที่นั่นตั้งแต่เกิด มีบิดามารดาพูดภาษานั้นๆ และมีวิริยะในการออกเสียงสมบูรณ์

ค. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องศัพท์เก่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมีการวิเคราะห์ศัพท์เป็นขั้นตอนสำคัญ การวิเคราะห์ศัพท์ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่การนำเอาคำที่ปรากฏในแต่ละหน่วยอรรถมาพิจารณาว่ามีคำใดบ้างที่เป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน และคำใดบ้างที่เป็นคนละศัพท์กัน เกณฑ์ที่งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ในการวิเคราะห์ศัพท์คือการจัดให้คำที่มีจำนวนพยางค์ต่างกันเป็นคนละศัพท์กัน และคำที่มีความคล้ายคลึงกันทางเสียงเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน งานวิจัยทั้งหมดได้กำหนดเรื่องความคล้ายคลึงกันทางเสียงไว้อย่างชัดเจนว่าต้องคล้ายคลึงกันถึงระดับใดจึงจะจัดเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน งานวิจัยของจันทราพรเป็นเรื่องเดียวที่ไม่มีการวิเคราะห์ศัพท์ เหตุผลที่ไม่วิเคราะห์ศัพท์เพราะ จันทราพร พบว่าถึงแม้แต่ละหน่วยอรรถอาจมีคำใช้แทนหลายคำ แต่มีเพียง 1-3 คำที่ปรากฏหนาแน่น คำอื่นๆ ปรากฏน้อยมากเช่น 1-2 จุด จันทราพรแสดงการปรากฏของคำทุกคำลงบนแผนที่โดยกำหนดสัญลักษณ์ให้คำเหล่านั้น

ง. วิธีแสดงผล งานวิจัยทุกเรื่องแสดงผลโดยใช้แผนที่ สกวันงานของประภาพรรณจะใช้ตารางแสดงผล สำหรับจำนวนชุดของแผนที่ที่ใช้แสดงผลนั้นมีแตกต่างกันไป จำลองและจันทราพรใช้เพียง 1 ชุด เพื่อแสดงการกระจายของศัพท์ วันทนีย์ใช้ 3 ชุด ชุดแรกแสดงการกระจายของศัพท์และเส้นแบ่งเขตภาษา ชุดที่ 2 แสดงการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตภาษา ชุดที่ 3 แสดงสัดส่วนของการใช้ศัพท์คำเมืองตะวันตก / ศัพท์คำเมืองตะวันออก ดวงใจใช้ 3 ชุด ชุดแรกแสดงการกระจายของศัพท์ ชุดที่ 2 แสดงการเกาะกลุ่มของศัพท์ ชุดที่ 3 แสดงเส้นแบ่งเขตภาษา ชลิศา ใช้ 3 ชุด ชุดแรกเป็นแผนที่แสดงการปรากฏและการกระจายของศัพท์ ชุดที่ 2 เป็นแผนที่แสดงจำนวนการปรากฏของศัพท์ของจุดเก็บข้อมูลใน 4 ภาค ชุดที่ 3 เป็นแผนที่แสดงเขตภาษาไทยถิ่นและบริเวณรอยต่อของภาษา วิจินต์ใช้ 3 ชุด ชุดแรกแสดงการกระจายศัพท์ ชุดที่ 2 แสดงการกระจายพยางค์สระ ในคำๆ เดียวกัน ชุดที่ 3 แสดงการกระจายของวรรณยุกต์ สุนีย์พรใช้ 4 ชุด ชุดแรกแสดงการกระจายของศัพท์ ชุดที่ 2 แสดงการเกาะกลุ่มของศัพท์ ชุดที่ 3 แสดงเส้นแบ่งเขตภาษา ชุดที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับงานวิจัยของดวงใจ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแสดงผลในแผนที่ทั้งสัญลักษณ์รูปทรงเรขาคณิตเพียงอย่างเดียว สัญลักษณ์ตัวเลขเพียงอย่างเดียว และรูปทรงเรขาคณิตร่วมกับตัวเลข ผู้ที่ใช้สัญลักษณ์รูปทรงเรขาคณิตเพียงอย่างเดียว คือ วันทนีย์ ดวงใจ จำลอง และชลิศา ผู้ที่ใช้สัญลักษณ์ตัวเลขเพียงอย่างเดียว คือ สุนีย์พร โดยให้หมายเลขเรียงตามลำดับความถี่ของการปรากฏ

ของศัพท์ สำหรับจันทรภาพที่ใช้ทั้งรูปทรงเรขาคณิตร่วมกับตัวเลขโดยใช้รูปทรงเรขาคณิตกับค่าที่ปรากฏ 5 จุดขึ้นไป และใช้ตัวเลขกับค่าที่ปรากฏไม่ถึง 5 จุดโดยใส่หมายเลขให้อันดับของหมายเลขต่อจากสัญลักษณ์ทั้งหมด

ในการแสดงผลด้วยสัญลักษณ์นั้นในงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้สัญลักษณ์ 2 ขนาด สัญลักษณ์ขนาดเล็กใช้แสดงศัพท์ที่ปรากฏในแต่ละจุดเก็บข้อมูล สัญลักษณ์ใหญ่ใช้แสดงการตีความข้อมูลคือแทนศัพท์ที่ปรากฏมากในบริเวณพื้นที่ย่อย เช่น อำเภอหรือเขตการใช้ศัพท์ มีงานวิจัยเพียง 1 เรื่องที่ใช้สัญลักษณ์ขนาดเล็กเพียงอย่างเดียวคืองานวิจัยของดวงใจ

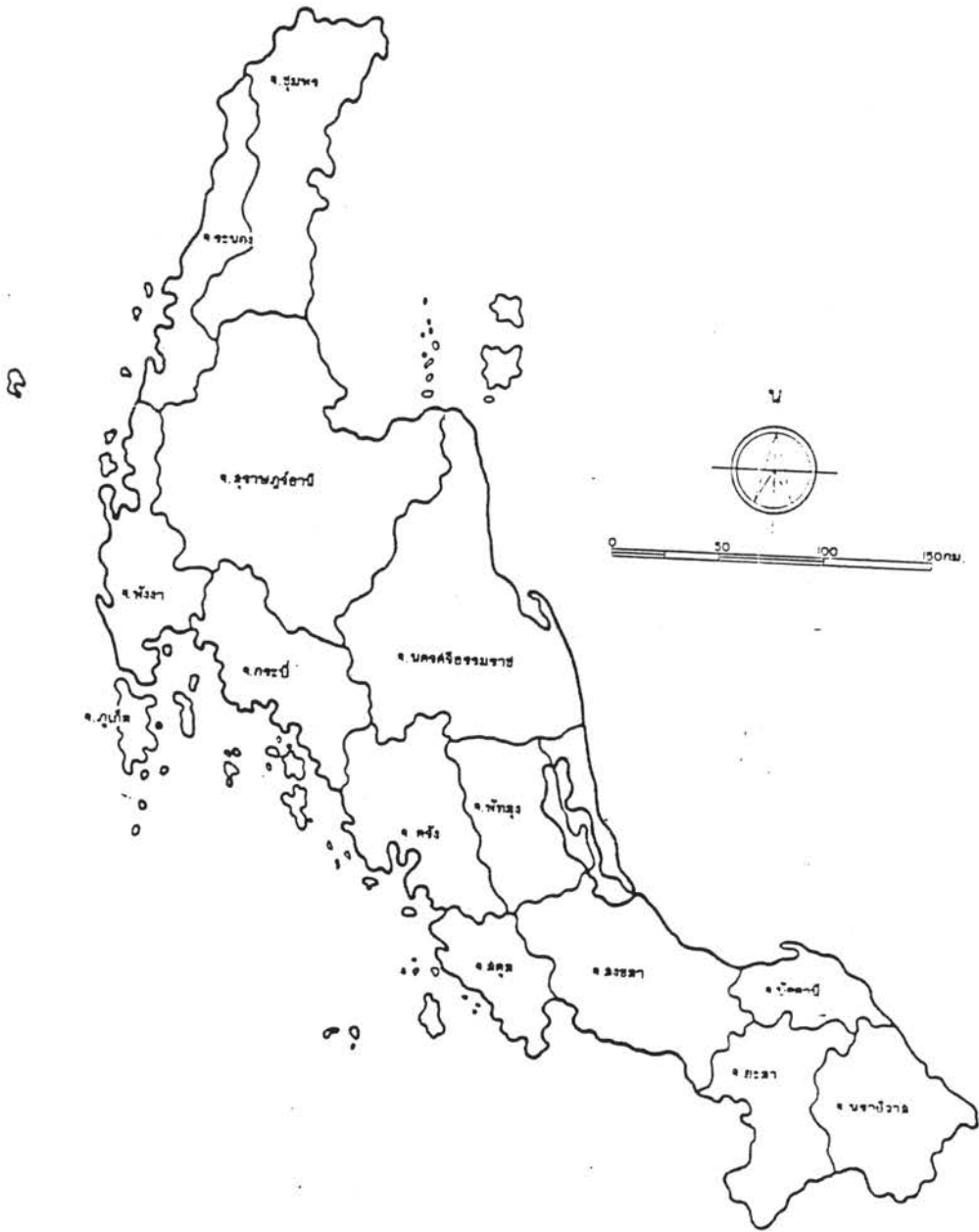
จ. การลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ มีวิธีการทำต่างๆ กัน ในบางวิทยานิพนธ์ไม่มีการลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ในแผนที่ ได้แก่ งานของ จันทรภาพ และจำลอง ส่วนงานที่มีการลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ในแผนที่ก็มีวิธีการทำต่างๆ กัน วันทนีย์ ลากเส้นแบ่งเขตศัพท์โดยดูการกระจายของศัพท์ในแต่ละหน่วยย่อยแล้วลากเส้นแบ่งเขตภาษาบริเวณที่มีการใช้ศัพท์มากจุดเกาะกลุ่ม (5 จุดขึ้นไปใช้ในพื้นที่ติดต่อกัน) ออกจากบริเวณอื่น วิจิตรณ์ ลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ โดยหาจุดกึ่งกลางระหว่างจุดเก็บข้อมูลที่มีการใช้ศัพท์แตกต่างกัน หรือที่มีการใช้ศัพท์ของภาษาถิ่นต่างกลุ่มกัน แล้วลากผ่านจุดกึ่งกลางนี้ไปโดยตลอด เรียงไปตามแนวที่มีการใช้ศัพท์ต่างกัน หรือใช้ศัพท์ของภาษาถิ่นต่างกลุ่มกัน ชลิดา ลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ โดยการพิจารณาจากลักษณะการกระจายของภาษาทั้ง 4 กลุ่ม ดวงใจ ลากเส้นแบ่งเขตศัพท์โดยแบ่งบริเวณที่ใช้ศัพท์ที่ปรากฏเกาะกลุ่มหนาแน่นต่างกันในแต่ละพื้นที่และแสดงการปรากฏของศัพท์ที่ปรากฏเกาะกลุ่มหนาแน่นโดยใช้วิธีลากเส้นขนานปกคลุมพื้นที่นั้นๆ สุนีย์พร ใช้วิธีนี้แสดงการปรากฏของศัพท์ที่เกาะกลุ่มหนาแน่นโดยใช้การลากเส้นขนานเช่นเดียวกัน แต่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนกว่าดวงใจในแง่จำนวนของศัพท์ว่าศัพท์เดียวกันเกาะกลุ่มกันเป็นจำนวนเท่าใดจึงจะลากเส้นแบ่งเขตศัพท์นั้นออกจากศัพท์อื่นๆ คือขั้นแรกมีการลากเส้นแบ่งเขตศัพท์บริเวณที่มีศัพท์ปรากฏเกาะกลุ่มกันตั้งแต่ 3 จุดขึ้นไป ขั้นที่ 2 ลากเส้นแบ่งเขตศัพท์สำคัญล้อมรอบบริเวณที่มีศัพท์ปรากฏมากกว่า 10 จุดขึ้นไป

ฉ. การแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย ในงานวิจัยเท่าที่ผ่านมาส่วนใหญ่พิจารณาการแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยจากการลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ในแผนที่ คือพิจารณาว่าบริเวณใดมีการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตศัพท์ ทั้ง 2 ด้านของบริเวณนี้ก็จะถูกแบ่งออกเป็นภาษาถิ่นย่อย แต่สำหรับจำลองนั้นเมื่อพิจารณาแผนที่แล้วพบว่าการกระจายของศัพท์มี 2 ลักษณะคือ

ก. ในหน่วยย่อยเดียวกันศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดมี 1 ศัพท์ การกระจายของศัพท์ลักษณะนี้จะไม่สามารถลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ได้

ข. ในหน่วยสรรพคดีเดียวกันศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดมีมากกว่า 1 ศัพท์ ซึ่งการกระจายของศัพท์ลักษณะนี้สามารถลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ได้ จำลองได้ค่านวณจำนวนศัพท์ที่อำเภอต่างๆ ใช้เหมือนกันจากศัพท์ประเภท ข. แล้วดูว่าศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดของอำเภอใดเหมือนกับอำเภอใด แล้วแสดงผลการค่านวณเป็นตาราง ซึ่งทำให้มองเห็นการแบ่งภาษาดั้งเดิมของภาษาไทยถิ่นลุ่มป่าเป็นเขตเหนือและเขตใต้

สำหรับวันนี้หลังจากที่ทำแผนที่เพื่อดูการเกาะกลุ่มของเส้นแบ่งเขตศัพท์แล้วพบว่าหาแนวแบ่งเขตภาษาไม่ได้เนื่องจากมีเส้นแบ่งเขตศัพท์กระจายอยู่ทั่วไป ดังนั้นวันนี้จึงได้ค่านวณสัดส่วนของการใช้ศัพท์คำเมืองตะวันตก/คำเมืองตะวันออก วันหนึ่งพบว่าเมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้วสามารถลากเส้นแบ่งเขตศัพท์ได้ระหว่างบริเวณที่มีการใช้ศัพท์คำเมืองตะวันตกมากกว่าศัพท์คำเมืองตะวันออกและบริเวณที่ศัพท์คำเมืองตะวันออกมากกว่าคำเมืองตะวันตก

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงเขตการปกครอง ระดับจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา นัทลุง

1.8 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดที่ทำการศึกษา

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขนาด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ 9,942.2 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี อ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ภูมิประเทศ นครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดใหญ่ตั้งอยู่ชายทะเลฝั่งตะวันออก ทางภาคใต้ของประเทศไทย ภูมิประเทศทางตะวันตกของจังหวัดเป็นที่ราบสูงและภูเขา ทางตะวันออกไปพื้นที่คือยอดดอยต่างระดับของทะเล แม่น้ำสายสำคัญมี 4 สาย คือ แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำปากพูน แม่น้ำนครศรีธรรมราช

ประชากร 1,324,577 คน มีความหนาแน่น 133 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดนครศรีธรรมราชแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 150 ตำบล ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงเขตการปกครอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มี 22 ตำบล คือ

1. ปากนคร	12. บางจาก
2. ท่าไร่	13. นาเคียน
3. ท่าซัก	14. นาทราย
4. ในเมือง	15. คลัง
5. ไชยมนตรี	16. ท่าजू
6. มะม่วงสองต้น	17. ช้างซ้าย
7. นาสาร	18. นาพรุ
8. โพนไส้ด้จ	19. ท้ายสำเภา
9. กำแพงเซา	20. นา
10. ปากพูน	21. ท่าวัง
11. ท่าเรือ	22. ศาลามีชัย

2. อำเภอขนอมมี 3 ตำบล คือ

1. ขนอม
2. ท้องเนียน
3. ความทอง

3. อำเภอฉวาง มี 10 ตำบล คือ

1. ช้างกลาง	6. นากะชะ
2. กะเบียด	7. ไม้เรียง
3. ห้วยปริก	8. นานา
4. ละอาย	9. ฉวาง
5. ถ้ำพรหมนรา	10. หลีกช้าง

4. อำเภอชะอวดมี 9 ตำบล คือ

1. เขาพระทอง	6. ท่าเสม็ด
2. สามตำบล	7. ชะอวด
3. ท่าประจะ	8. เครีง
4. วังอ่าง	9. เกาะขันธ
5. ขอนหาด	

5. อำเภอเข็รใหญ่มี 13 ตำบล คือ

1. เสือหึ่ง	8. การะเกด
2. บ้านเนิน	9. ไส้หมาก
3. บ้านกลาง	10. เขาพระบาท
4. คอนตรอ	11. แม่เจ้าอยู่หัว
5. เข็รเขา	12. ท่าขนาน
6. ส่วนหลวง	13. ท้องลำเจียก
7. เข็รใหญ่	

6. อำเภอท่าศาลามี 10 ตำบล คือ

1. ท่าซัน	6. คอนตะโก
2. กะหรอ	7. นบพิตา
3. ไทยบุรี	8. กลาย
4. หัวตะพาน	9. ท่าศาลา
5. โมคลาน	10. สระแก้ว

7. อำเภอทุ่งสงมี 16 ตำบล คือ

1. ควนกรด	9. ถ้ำใหญ่
2. นาไม้ไผ่	10. บ้านนิคม
3. หนองหงส์	11. น้ำตก
4. ชะมาส	12. วังหิน
5. กะปาง	13. นาโพธิ์
6. ที่วัง	14. เขาขาว
7. เขาโร	15. บางขัน
8. นาหลวงเสน	16. บ้านลานาว

8. อำเภอทุ่งใหญ่มี 6 ตำบล คือ

1. ท่าช้าง	4. บางรูป
2. กรุงหอัน	5. กุแหร
3. ทุ่งสัง	6. ปริก

9. อำเภอ نابอนมี 3 ตำบล คือ

1. นาบอน
2. ทุ้งสง
3. แก้วแสน

10. อำเภอปากพนังมี 18 ตำบล คือ

1. ชะเมา	10. คลองกระบือ
2. ชนาบนาก	11. คลองน้อย
3. ปากแพรก	12. บ้านใหม่
4. บางตะพง	13. เกาะทวด
5. บางศาลา	14. ป่าระกำ
6. หล่อง	15. ท่าพญา
7. ปากพนังตะวันออก	16. บ้านเพิง
8. ปากพนังตะวันตก	17. บางพระ
9. แหวมตะลุมนทุก	18. ปากพนัง

11. อำเภอพิปูนมี 5 ตำบล คือ

1. กะทูน	4. ฮางค้อม
2. ความกลาง	5. พิปูน
3. เขาพระ	

12. อำเภอพรหมคีรีมี 4 ตำบล คือ

1. ทอนหงส์	3. อินคีรี
2. บ้านเกาะ	4. พรหมโลก

13. อำเภอ ร่อนพิบูลย์มี 8 ตำบล คือ

1. สามตำบล	5. ความตั้ง
2. หินตก	6. ความเกษ
3. ทางพูน	7. ร่อนพิบูล
4. ความชุ่ม	8. เส้าชง

14. อำเภอลานสະกามี 5 ตำบลคือ

1. ท่าดี	4. เขาแก้ว
2. ชุนทะเล	5. ลานสะกา
3. กำโลน	

15. อำเภอสีชลมี 7 ตำบล คือ

1. สีชล	5. เส่าเกา
2. กุ้งปริง	6. เทพราช
3. สีซัด	7. เปลี่ยน
4. ฉลอง	

16. อำเภอหัวไทรมี 11 ตำบล คือ

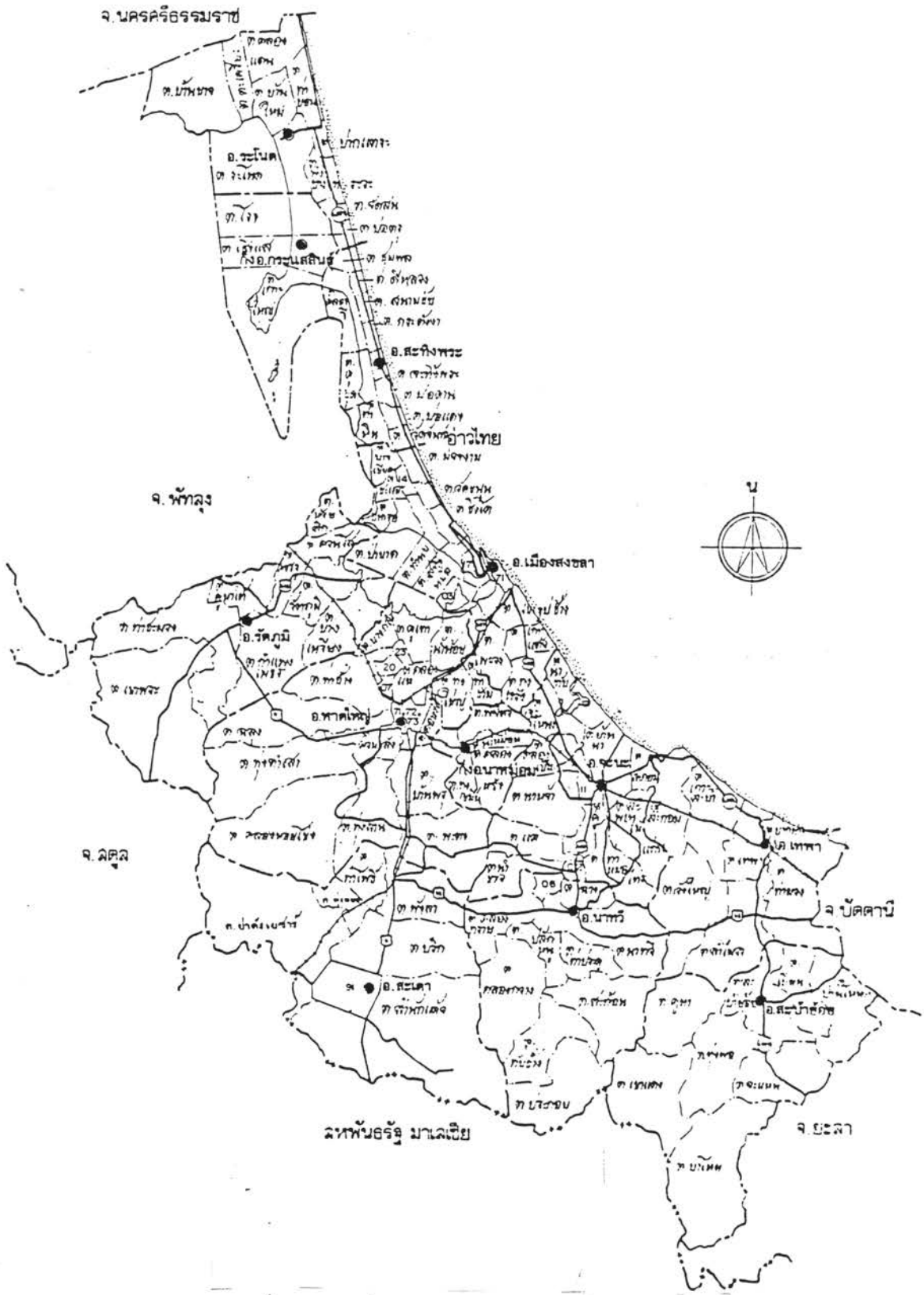
1. แหลม	7. กำชอม
2. เขาพังไกร	8. บางนบ
3. ควนชะลีก	9. เกาะเพชร
4. รามแก้ว	10. หน้าสตน
5. ทราชขาว	11. หัวไทร
6. บ้านราม	

จังหวัดสงขลา

<u>ขนาด</u>	จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ 7,393.9 ตารางกิโลเมตร
<u>อาณาเขต</u>	ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดนัทลุง ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา ปัตตานี และสหพันธรัฐ มาเลเซีย ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดนัทลุงและจังหวัดสตูล ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย
<u>ภูมิประเทศ</u>	สงขลาเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ทางคาบสมุทรฝั่งตะวันออก ทิศเหนือเป็นที่ราบสูง ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูง ป่า มีภูเขา
<u>ประชากร</u>	958,565 คน มีความหนาแน่น 130 คน ต่อตารางกิโลเมตร

การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดสงขลาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 119 ตำบล ดังนี้

ภาพที่ 3 แผนที่เขตเมือง

1. อำเภอเมืองสงขลามี 17 ตำบล คือ

1. บางเข็ชด	10. ทานบ
2. ปากรอ	11. ม่วงงาม
3. ป่าขาด	12. วัดขนุน
4. ชะแล้	13. ชิงโค
5. บ่อฮาง	14. รำแดง
6. เกาะฮอ	15. สกิงหม้อ
7. เขารูปช้าง	16. หัวเขา
8. พะวาง	17. เกาะแต้ว
9. กุ้งหวัง	

2. กิ่งอำเภอกระแสดินธุ์มี 3 ตำบล คือ

1. ต. โรง
2. ต. เขิงแส
3. ต. เกาะใหญ่

3. อำเภอจะนะมี 13 ตำบล คือ

1. บ้านนา	8. นาหว่า
2. สะกอม	9. จะโหนดง
3. นาทับ	10. ป่าชิง
4. น้ำขาว	11. ท่าหมอไทร
5. คลองเป็ฮะ	12. คู
6. สะพานไม้แก่น	13. แด
7. ขุนคัตหวาย	

4. อำเภอเทพามี 7 ตำบล คือ

1. เทพา	2. วังใหญ่
2. ปากบาง	6. เกาะสะบ้า
3. ท่าม่วง	7. สะกอม
4. ลำไพล	

5. อำเภอนาทวีมี 10 ตำบล คือ

1. ฉาง	6. นาหมอศรี
2. สะท้อน	7. คลองทราย
3. นาทวี	8. คลองกว้างเขาวัง
4. ปลักหนู	9. ท่าประคู้
5. ทับช้าง	10. ประกอบ

6. อำเภอระโนดมี 11 ตำบล คือ

1. ระโนด	7. ปากแตระ
2. ตะเคี้ยว	8. ระวะ
3. บ้านขาว	9. พังยาง
4. บ้านใหม่	10. วัดสน
5. คลองแดน	11. บ่อตรู
6. ท่าบอน	

7. อำเภอรัตนภูมิ มี 9 ตำบล คือ

1. เขาพระ	6. หัวสลิก
2. ท่าชะมวง	7. บางเหรี้ง
3. คูหาใต้	8. รัตนภูมิ
4. กำแพงเพชร	9. ควนโส
5. ควนรู	

8. อำเภอสังขละบุรีมี 11 ตำบล คือ

1. จะกั๋งพระ	7. คุชด
2. กระดังงา	8. ท่าหิน
3. สนามชัย	9. วัดจันทร์
4. ดี่หลวง	10. บ่อแดง
5. ชุ่มพล	11. บ่อदान
6. คลองวี	

9. อำเภอสะเดามี 7 ตำบล คือ

1. สำนักขาม	5. ท่าโพธิ์
2. สำนักแก้ว	6. ทุ่งหมอ
3. ปริก	7. ปาดังเบซาร์
4. พังลา	

10. อำเภอสะบ้าย้อยมี 8 ตำบล คือ

1. สะบ้าย้อย	5. เขาแดง
2. เป็ยน	6. จะแหน
3. บ้านโหนด	7. บาโหม
4. คูหา	8. ทุ่งพอ

11. อำเภอหาดใหญ่มี 19 ตำบล คือ

1. บ้านพรุ	11. ทุ่งใหญ่
2. นำน้อย	12. ทุ่งลาน
3. คลองหอยโข่ง	13. ฉลุง
4. คลองแห	14. คลองอู่ตะเภา
5. คูเต่า	15. คอหงส์
6. ควนลัง	16. หาดใหญ่
7. ท่าข้าม	17. แม่ทอม
8. พะตัง	18. ท่าช้าง
9. ทุ่งตำเสา	19. บางกล่ำ
10. บ้านทาร์	

12. กิ่งอ.นาหม่อมมี 4 ตำบล คือ

1. คลองหรีง
2. พิจิตร
3. นาหม่อม
4. ทุ่งขมิ้น

จังหวัดพัทลุง

<u>ขนาด</u>	จังหวัดพัทลุงมีเนื้อที่ 3,424.5 ตารางกิโลเมตร	
<u>อาณาเขต</u>	ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราช	
	ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสงขลา จ.พัังงา	
	ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จ.ตรัง และ จ.สตูล	
	ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลสาบพัทลุง-สงขลา จ.สงขลา	
<u>ภูมิประเทศ</u>	ทางทิศตะวันตกพื้นที่เป็นป่าเขาและเนินกระจายอยู่ทั่วไป	แล้วค่อยๆ
	ลาดต่ำลงมา ทิศตะวันออกส่วนใหญ่เป็นที่ราบต่ำ	
<u>ประชากร</u>	422,821 คน มีความหนาแน่น 123 คนต่อตารางกิโลเมตร	
<u>การแบ่งเขตการปกครอง</u>		
	จังหวัดพัทลุงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ 58 ตำบล ดังนี้	

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงเขตการปกครอง จังหวัดนัทกลง

1. อำเภอเมืองพัทลุงมี 18 ตำบล ดังนี้

1. ลำปำ	10. เขาเจ็ยก
2. ญาขัน	11. นาท่อม
3. ควนมะพร้าว	12. บ้านนา
4. ตำนาน	13. อ่างทอง
5. ท่าแค	14. ชุ่มพล
6. นาโหนด	15. ลำสินธุ์
7. รั่มเมือง	16. คูหาสวรรค์
8. ท่ามิหว่า	17. ปรากฏหมู่
9. โศกชะงาย	18. ชัยบุรี

2. อำเภอกงหรา มี 3 ตำบล ดังนี้

1. กงหรา
2. คลองเฉลิม
3. ชะรัด

3. อำเภอเขาชัยสน มี 7 ตำบล ดังนี้

1. เขาชัยสน	5. ควนขนุน
2. หานโพธิ์	6. ท่ามะเดื่อ
3. จองถนน	7. นาปะขอ
4. โศกม่วง	

4. อำเภอควนขนุนมี 15 ตำบล ดังนี้

1. ชะม่วง	6. แหลมโหนด	11. ป่าพะยอม
2. คอนทราย	7. มะกอกเหนือ	12. บ้านพร้าว
3. โหนดด้วน	8. พนมวังค์	13. เกาะเต่า
4. พนางคง	9. ลานช่อส	14. ทะเลน้อย
5. นาซฮาด	10. ปันแต	15. ควนขนุน

5. กิ่งอำเภอตะโหมด มี 3 ตำบล ดังนี้

1. ตะโหมด
2. คลองใหญ่
3. แม่ขวี

6. ลำเภอกปากพะยูน มี 6 ตำบล ดังนี้

1. ปากพะยูน	4. ทารเทา
2. คอนประคู้	5. เกาะนางคำ
3. ฝาละมี	6. เกาะหมาก

7. กิ่งอำเภอสรีบรรพต มี 3 ตำบล ดังนี้

1. เขาฮ่า
2. เขาปู่
3. ตะแพน

8. กิ่งอ.ป่าบอนมี 3 ตำบล ดังนี้

1. ป่าบอน
2. หนองธง
3. โลกทราย